

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЛІНГВОПРАГМАТИКИ / CHALLENGES AND PROSPECTIVES IN LINGUISTIC PRAGMATICS

О.М. Алексєєва, кандидат філологічних наук
доцент кафедри прикладної лінгвістики,
порівняльного мовознавства та перекаду
Р.В. Губань, доктор юридичних наук, доцент
професор кафедри правознавства
та галузевих юридичних дисциплін
НПУ імені М.П. Драгоманова

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ТЕРМІНІВ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ДОНАЛЬДА ТРАМПА

Політика завжди займала чи не найважливіше місце в суспільному житті людства. Сьогодні вона характеризується такими реаліями, як *свобода слова, право людей на вибір* тощо, а це свідчить про зацікавленість пересічних громадян не лише політичним життям своєї країни, особливостями політичної сфери, а й особистостями політиків, які відіграють в ній головну роль. З огляду на те, що будь-яка особистість реалізується в мовленні, об'єктом дослідження все частіше виступає політичний дискурс, в якому поряд з іншими задля досягнення комунікативної мети використовуються і соціальні терміни. Все це зумовило велику кількість досліджень різних аспектів політичного дискурсу, які проводили зокрема такі лінгвісти, як Н.В. Кондратенко, О.В. Мішкова, О.І. Шейгал. Однак праць, присвячених вивченню ролі соціальних термінів у політичному дискурсі, запропоновано наразі не було, що й зумовлює *актуальність* даного дослідження.

Мета розвідки полягає у визначенні особливостей функціонування англійських соціальних термінів в політичному дискурсі.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких *завдань*:

1) уточнити поняття “політичний дискурс” і “соціальний термін”; 2) виявити соціальні терміни в передвиборчих політичних промовах Дональда Трампа; 3) систематизувати ідентифіковані одиниці за сферами вживання.

Слідом за Н.В. Кондратенко, *політичний дискурс* тлумачимо як один з видів дискурсу, що охоплює певну сукупність текстів та екстралінгвістичних чинників, тісно пов’язаних з політичною діяльністю, спрямованою на досягнення певної поставленої мети (Кондратенко, 2007). Метою політичного дискурсу є не опис, а створення ґрунту для переконання адресатів, спонукання до дії (переконати людей обрати “правильну” політичну силу та підтримувати її). Суспільне призначення політичного дискурсу полягає в тому, щоб навіяти адресатам – громадянам необхідність “політично правильних” дій та оцінок, від чого безпосередньо залежить його ефективність (Заблоцький, 2015). Досягнення мети в політичному дискурсі реалізується через використання спеціальних лінгвістичних одиниць, у т.ч. соціальних термінів.

Соціальні терміни – це слова або словосполучення, що позначають суспільні явища дійсності, формуючи суспільну тематику. Серед функцій будь-яких термінів виділяють загальноприйняті головні (репрезентативну, сигніфікативну та комунікативну) і вторинні / факультативні (прагматичну, когнітивну, класифікаційну) (Кондратенко, 2007). Для соціальних термінів так само характерні зазначені вище функції.

Джерельною базою нашого дослідження слугували 74 передвиборчі промови Дональда Трампа, з яких методом суцільної вибірки було вилучено 496 соціальних термінів. За результатами аналізу виявлено 13 тематичних груп/класів соціальних термінів в політичному дискурсі американського президента (див. табл.).

**Тематичні групи соціальних термінів в промовах Дональда Трампа:
кількісний розподіл**

	Найменування тематичної групи	Кількість термінів	Сумарна кількість терміновживань	%
1	Економіка	155	15890	6.7
2	Політика	87	4635	2
3	Освіта	29	2678	1.1
4	Військова тематика	53	2547	1.1
5	Навколишнє середовище	28	1985	0.8
6	Наука і техніка	37	1069	0.4
7	Суспільна тематика	17	1280	0.5
8	Охорона здоров'я	29	308	0.13
9	Сільське господарство	4	36	0.015
10	Мас-медіа	8	351	0.15
11	Спорт	27	473	0.2
12	Юридична тематика	25	184	0.08
13	Релігія	7	13	0.005
	Усього:	496	31449	13.18

Так, загальна кількість термінів складає 496 одиниць, середній якісний показник вживання соціальних термінів в політичних промовах становить 13,18%. Не зважаючи на малу кількість вживаних вузькоспеціальних соціальних термінів – 17, сумарна кількість становить 1280. З 13 виявлених тематичних напрямків соціальних термінів сферами перетину стали політика, економіка, освіта, юридична тематика.

Найважливішим тематичним напрямом політичних промов Д. Трампа є економіка. Кількість вжитих термінів складає 155 одиниць. Кількісний показник соціальних термінів економічної спрямованості від сумарної кількості вжитих слів загалом становить 6.7%.

Дональд Трамп вживає такі соціальні терміни, як *business, economy, companies, unemployment, mortgage, devaluation* тощо. Політик часто звертається

до проблем бізнесу, банкрутства та безробіття, тобто зазвичай використовує терміни задля підсилення емотивного впливу на аудиторію, наприклад: *I don't know if you've been watching what's happening with the **devaluations** of so many countries. The Euro, China is going crazy with the **devaluation**. I have never thought that they'd have the guts to do what they're doing. They are **devaluing** down to nothing.*

Друге місце займає політика. Кількість вжитих термінів складає 87. Якісний показник соціальних термінів політичної сфери від сумарної кількості вжитих слів загалом становить 2%. Були вжиті такі соціальні терміни, як: *election, politician, opposition, referendum, presidency* тощо. Терміни *politician* і *government*, як правило, мають негативний відтінок, тим самим виконують прагматичну функцію, наприклад: *That's what **politicians** do, all talk, no action, believe me. Frankly our **government** has no idea what they're doing on many, many fronts, folks.*

Третьою тематичною групою соціальних термінів є терміни освітньої галузі. Кількість вжитих термінів складає 29. Якісний показник соціальних термінів освітньої сфери від сумарної кількості вжитих слів загалом становить 1.1%. Були вжиті такі соціальні терміни, як *assessment, education, scholarship, academy, school* тощо. У своїх промовах політик часто звертається до таких проблем освіти, як її якість, державні школи, отримання грантів та стипендій тощо, наприклад: *We're going to provide **school** choice and put an end to **Common Core**.*

Четверте місце займає військова тематика. Кількість вжитих термінів складає 53. Якісний показник соціальних термінів військової тематики від сумарної кількості вжитих слів загалом становить 1.1%. Були вжиті такі соціальні терміни, як *veteran, warfare, weapon, officer* тощо. У своїх промовах політик часто звертається до проблем війни в Сирії та на Близькому Сході, підтримки ветеранів війни тощо, наприклад: *Nuclear today, it's not like **soldiers** in uniforms shooting **rifles**. You can take out the East Coast of this country, you can take out large sections of the Midwest, you can take out things that were unthinkable.*

Базуючись на результатах дослідження О.В. Мішкової про зв'язок риторичних прийомів з мовними (Мішкова, 2012), нами було підтверджено, що функціонування англійських соціальних термінів залежить від використання мовних прийомів. На основі промов було виявлено такі мовні прийоми, як: прийом єдності, протиставлення, контрасту, співставлення, ототожнення, персоніфікації, зв'язок з іншими словами та термінами з подальшим проявом другорядних функцій як основних. Також було створено класифікацію щодо використання мовних прийомів. Найбільш розповсюдженими мовними прийомами є прийом єдності, зв'язок з іншими словами, персоніфікація, а найменш – прийом контрасту.

Висновки. Таким чином, соціальні терміни в американському політичному дискурсі, виконуючи репрезентативну, сигніфікативну та комунікативну функції, представлені 13 тематичними групами: економіка, політика, освіта, військова тематика, навколишнє середовище, наука і техніка, суспільна тематика, охорона здоров'я, сільське господарство, мас-медіа, спорт, юридична тематика, релігія. Проте в політичному дискурсі, разом з вищевказаними функціями, реалізується і прагматична функція (демонстрація емоційно-експресивного ставлення суб'єкта до чогось / когось). **Перспективи** подальшого дослідження можуть бути пов'язані з вивченням функціонування соціальних термінів в інших типах дискурсу.

Список використаних джерел

1. Заблоцький, Ю.В. (2015). Аналіз передвиборчих промов кандидатів у президенти США у 2012 році (М. Ромні та Б. Обама). *Одеський лінгвістичний вісник*. № 2. (сс. 57-62).
2. Кондратенко, Н.В. (2007). *Український політичний дискурс: [монографія]*. (156 с.). Одеса: Чорномор'я.
3. Мішкова, О.В. (2012). *Особливості перекладу американського політичного дискурсу*. Взято з: http://philology.knu.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2012_42_1/134_141.pdf

4. Шейгал, Е.И. (2000). *Семиотика политического дискурса* (367 с.). Волгоград: Перемена.

**Кравченко Н.К, доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри англійської філології
і філософії мови імені професора О.М. Мороховського
Київський національний лінгвістичний університет**

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПРАГМАЛІНГВІСТИКИ

Актуальність наукової розвідки визначається загальною тенденцією сучасної лінгвістики до осмислення категорій і вивчення різномірних прагматичних параметрів, що впливають на смислотворення і інтерпретацію мовленнєвих і комунікативних одиниць.

У зв'язку з цим, *метою* дослідження є узагальнення і інтерпретація нових понять, категорій і напрямків розвитку сучасної прагмалінгвістики.

Усвідомлення лінгвістичною прагматикою предмету свого дослідження здійснюється відповідно до таких основних векторів наукових розвідок:

1. Стратифікації і диференціації прагматичних параметрів із встановленням їхнього ієрархічного зв'язку.
2. Виявлення універсальних тенденцій щодо кореляції прагматичних феноменів.
3. Обґрунтування нових напрямів / галузей прагмалінгвістики.

Розвідки у першому з зазначених напрямів фокусуються на диференціації прагматичних параметрів на різні підгрупи. Зокрема, пропонується класифікація параметрів на *інформаційно-прагматичні*, що здійснюють семіотико-прагматичну функцію, використовуючи здатність знакових форм інтегрувати додаткові смисли під впливом контексту, ситуації і конвенцій спілкування, та *інтераційно-прагматичні*, орієнтовані на комунікативно-прагматичну функцію, що втілюють взаємну орієнтованість учасників